

Ta' en snak ...
om elev-lærer-
fællesskaber

dcum.

dansk
center for
undervisningsmiljø

viden til praksis

Værktøjet er beregnet til elever i 6.-9. klasse

Øvelserne kan gennemføres på i alt ca. 60-70 minutter fordelt på to eller flere lektioner.

Dialogkortene udspringer af DCUM-rapporten *Det vi fælles skaber, DCUM 2018*

Dialogøvelse

Formålet med dette værktøj er, at du som lærer får skabt en god dialog med eleverne om, hvordan de oplever elev-lærerfællesskabet i klassen. Herunder får talt om hvilken rolle de har som elever, og hvilken rolle du har som lærer, og hvordan I sammen kan arbejde med at få et endnu stærkere fællesskab.

Værktøjet består af 5 sammenhængende øvelser (kort 1-5) som laves i rækkefølge.

Øvelsen består af

kort med øvelser og dialogoplæg. Kortene hjælper jer med at få en god snak om elev-lærerfællesskabet, og om hvordan I kan styrke det i jeres klasse.

Sådan gør I

Til øvelserne skal I bruge følgende rekvisitter:

- 8 stykker A3 papir
- En tusch
- Post-its
- En tavle+kridt
- 1-3 plancher til at skrive på
- Lærerens penalhus
- En ting fra hver elevs penalhus.

Informér eleverne om, at I over to eller evt. flere lektioner skal arbejde med elev-lærerfællesskab gennem forskellige øvelser.

Fortæl at

- Elev-lærerfællesskab vil sige hvordan I har det sammen som elever og lærere. Det handler især om den relation I har, og om hvad I gør sammen, men i høj grad også om hvordan I er sammen (f.eks. hvordan er stemningen i klassen når I er sammen, griner I sammen? interesserer I jer for hinanden? osv.)
- at I skal arbejde med emnet fordi kun sammen kan I gøre fællesskabet endnu bedre.

- at der i denne sammenhæng ikke er noget som er mere rigtig end andet. Det handler om at blive klogere på de forskellige perspektiver og tanker der er på jeres elev-lærerfællesskab i klassen.

- at det gerne skal resultere i nogle fokuspunkter, som I fremadrettet skal have i klassen.

Tip: Hvis I har god tid, kan I evt starte med små fællesskabsøvelser eller lege, for at få løsnet stemningen op.

Øvelse 1- 3 varer ca 35-40 minutter og gennemføres i én lektion.

Øvelse 4 varer ca. 15-20 min, og kan med fordel forberedes af læreren til at blive gennemført i en lektion ugen efter I har lavet øvelse 1-3.

Øvelse 5 kan I lave, når I efter nogle uger følger op på, hvordan det går med at styrke elev-lærerfællesskabet i klassen. Øvelsen varer ca. 10-15 minutter.

ØVELSE 1 Kropssprog

Med denne øvelse starter I blødt ud i forhold til fællesskabstemaet. Med øvelsen får I en bevidsthed om at kropssprog og indstilling til hinanden betyder meget for den måde vi er sammen på.

Fremgangsmåde

Alle skal op at stå. Sæt eleverne sammen parvis. Nu skal I lave en lytte-fortælle øvelse.

1. Først skal den ene elev i 1 minut fortælle om sin morgen (hvornår stod du op, hvad gjorde du så, osv.). Den anden elev har nu rollen som den gode lytter.
2. Bagefter skal den samme elev fortælle om sin morgen igen i 1 minut, men denne gang skal den anden elev spille rollen som den uinteresserede lytter.

Bagefter bytter eleverne rolle og 1) + 2) køres igennem igen. Læreren tager tid og observerer øvelsen. Når alle elever har prøvet at fortælle, lytte interesseret og lytte uinteresseret, skal eleverne i 2 minutter reflektere over deres oplevelser ud fra spørgsmålene bag på kortet. Se beskrivelse af lyttestile og refleksionsspørgsmål bag på kortet.

Til slut laver læreren en kort opsamling i plenum, f.eks. ved at spørge ind til hvordan eleverne oplevede det, når der blev skiftet lyttestil.

Den gode lytter

... lytter opmærksomt og viser dette med sin krop. F.eks. med øjenkontakt, hmm lyde, opklarende og nysgerrige spørgsmål m.m.

Den uinteresserede lytter

... viser mangel på interesse både i kropssprog og evt. tale. f.eks. ved at se væk, gabe, kigge på sit ur, afbryde m.m.

Refleksionsspørgsmål til eleverne

- Hvad gør det ved kommunikationen om der blev lyttet interesseret eller uinteresseret?
- Hvordan kan vi tage de erfaringer med ind i den måde vi er overfor hinanden på i klassen?
- Hvad lagde I særligt mærke til?

Tid: 15-20 minutter – rekvisitter: 8 stk A3 papirer, 1 tusch

ØVELSE 2 Værdilinjer

Med denne øvelse skal elever og lærer reflekterer over elev-lærerfællesskabet, og på hvilken måde det er vigtigt for dem. Øvelsen giver en forståelse for de forskellige perspektiver og holdninger der er i klassen.

Fremgangsmåde

Betragt de 4 spørgsmål med hver to tilhørende svarmuligheder som findes på kortets bagside.

De 8 svarmuligheder skrives på hvert sit stykke A3 papir. Nu adresseres ét spørgsmål ad gangen og de to A3 papirer med svarene på spørgsmål 1 lægges på gulvet med 10-15 meters afstand. Imellem de to svar forestiller vi os en værdilinje. Eleverne (og læreren) skal nu vurdere, hvilket af de to svar de hælder mest til, og derefter placere sig fysisk et sted på linjen imellem svarerne.

Hvis man synes at kun det ene svar er rigtigt stiller man sig helt henne ved dette papir, og hvis man synes at begge svar er lige gode, stiller man sig midt imellem. Læreren stiller sig også på linjen. Når alle har placeret sig får alle lov til at begrunde, hvorfor de har stillet sig, som de har, og læreren spørger ind til, hvorfor det er lige der de har placeret sig.

Øvelsen gentages for hvert af de 4 spørgsmål.

Spørgsmål 1: Hvad er vigtigst for et godt elev-lærerfællesskab?

At man viser
interesse for
hinanden

At man har
mange timer
sammen hver uge

Spørgsmål 2: Hvad er vigtigst for at være en god lærer?

At læreren er dygtig
til at undervise

At læreren er god
at tale med om
sine problemer

Spørgsmål 3: Hvad er vigtigst for at der bliver et godt fællesskab i klassen?

At eleverne tager
hensyn til
hinanden

At læreren arbejder
aktivt med at
få alle med

Spørgsmål 4: Hvem har ansvaret for at I har et godt
elev-lærerfællesskab i klassen?

Eleverne

Læreren

Tid: ca. 10 minutter – rekvisitter: Post-its

ØVELSE 3 Status på klassens fællesskab

Med denne øvelse undersøges hvad der virker godt i jeres elev-lærerfællesskab, og hvad I gerne vil have mere af. Øvelsen danner også baggrund for de aftaler klassen skal indgå i øvelse 4.

Fremgangsmåde

Læreren starter med at fortælle og uddybe øvelsens formål for klassen.

I klassen skal I nu lave individuel brainstorm i to runder. Læreren deler post-its ud til alle, og deltager også selv i øvelsen.

Lærerne læser spørgsmål 1 på kortets bagside og alle tænker nu individuelt over mulige svar. Eleverne skriver deres svar på de udleverede post-Its (ét svar på hver). Efter 3 minutter indsamler læreren alle svar og øvelsen gentages med spørgsmål 2.

Spørgsmål til 2 brainstormrunder

1. Hvad virker godt i jeres fællesskab i klassen?
2. Hvad vil I gerne have mere af i jeres fællesskab i klassen?

OBS: Hvis nogen har svært ved at komme i gang med at brainstorme, så tag eventuelt udgangspunkt i refleksionerne fra øvelse 1 – Kropssprog og øvelse 2 – Værdilinjer.

Tid: 15-20 minutter – rekvisitter: Alle udfyldte post-its fra øvelse 3, tavle, 1-3 plancher, kridt, tusch

ØVELSE 4 Hvor vil vi hen SAMMEN?

Formålet med øvelsen er i fællesskab at fastlægge konkrete mål for klassens arbejde med elev-lærerfællesskab. Gennemgå alle post-its fra øvelse 3 og reflekter over de forskellige pointer. Udvælg 1-3 ting som klassen gerne vil have mere af og brug det som udgangspunkt for denne øvelse. De udvalgte svar skal repræsentere de mål, I gerne vil opnå for elev-lærerfællesskabet i klassen.

Fremgangsmåde

Start med at samle op på jeres arbejde med elev-lærerfællesskab fra sidste gang, og præsenter øvelsens formål for klassen. Læg vægt på, at kun når I samarbejder om det, kan I få et endnu bedre fællesskab i klassen.

Tavlen deles op i to dele. Til højre skriver du det første mål op, som er udvalgt fra elevernes post-its i forrige øvelse. I skal nu tage en dialog om, hvordan I kan nå målet. Såvel elevernes som lærerens inputs skrives på tavlens venstre side. I samtalen har I fokus på 2 ting:

- Hvad kan læreren gøre for at hjælpe til at målet opnås?
- Hvad kan eleverne gøre for at hjælpe til at målet opnås?

Undervejs spørger læreren ind til, hvordan I kan hjælpe hinanden helt praktisk med at lave og huske de tiltag der bliver foreslået. Det er vigtigt at italesætte, at I kommer bedst i mål ved at hjælpe hinanden.

Det vil være optimalt hvis hver enkelt elev får reflekteret over hvad de selv skal øve sig i.

Klassens aftaler

Udvælg i fællesskab 2-3 ting fra tavlens venstre side som klassen aftaler at øve sig i fremover. Skriv de udvalgte aftaler op på en planche sammen med det tilhørende mål fra tavlens højre side. Lav en planche for hvert mål, og hæng plancherne op i klassen.

Eksempler på mål og aftaler

- *MÅL: At vi vil få bedre forståelse for hinandens hensigter, så vi ikke misforstår hinanden*
  - Aftale: Vi vil være opmærksomme på at forklare, hvorfor vi gør som vi gør, så vi får bedre indblik i, at vi vil hinanden et godt.
  - Aftale: Elever og lærere byt om på altid og kan 'hvorfor siger eller gør du sådan nu?' hvis vi synes det er uklart.
- *MÅL: Vi vil blive gode til at anerkende hinandens gode arbejde og indsats*
  - Aftale: vi starter altid med at sige noget godt, når vi giver feedback.
- *Etc.*

Tid: 10-15 minutter – rekvisitter: lærerens penalhus og en ting fra hver elevs penalhus

ØVELSE 5 Hvor tæt er vi på målet?

Formålet med denne øvelse er at gøre status på, hvordan det går med at nå de mål klassen aftalte for at forbedre elev-lærerfællesskabet i klassen. Øvelsen kan laves med jævne mellemrum for at følge udviklingen i elev-lærerfællesskabet.

Fremgangsmåde

Alle finder en ting hver fra deres penalhus. Lærerens penalhus lægges midt på gulvet. Forestil jer, at penalhuset er centrum i en cirkel der er 2 meter i radius.

Herefter gennemgår I det første af målene fra øvelse 4. Eleverne skal nu hver især markere på gulvet, hvor godt de synes det går med at nå målet. Det gør hver enkelt elev ved at placere tingen fra sit penalhus i en afstand fra cirkelns centrum (lærerens penalhus). Afstanden illustrerer i hvor høj grad eleven vurderer, at målet er opfyldt. Jo tættere på centrum desto bedre er målet opfyldt.

For hvert mål skal klassen tale om deres vurderinger, og reflektere over eventuelle tiltag, nye tiltag og aftaler fremadrettet. Se hvordan på kortets bagside.

Klassens aftaler

Når alle har placeret deres ting i forhold til det mål der behandles skal både lærer og elever have mulighed for at fortælle, hvad de tænker. Tag en runde med hvert af følgende spørgsmål

- Hvorfor har du placeret din ting, der hvor du har?
- Hvad skal der til før du kan flytte din ting tættere på penalhuset?

Som lærer kan du stille uddybende spørgsmål og evt. inddrage relevante situationer fra dagligdagen, som du sætter op overfor det mål som diskuteres. På den måde kan I blive klogere på, hvordan I evt. kan handle mere hensigtsmæssigt fremover og komme endnu tættere målet.

Afslutningsvist kan overvejes hvilke tiltag du og/eller klassen evt. konkret skal iværksætte i forhold til det aktuelle mål.

Gentag øvelsen for hvert mål I har.

